

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egyszerű évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 €
 Helyben házhoz hordva:
 Egyszerű évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 €
 Vidékre postán szállítva:
 Egyszerű évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 €

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kérésre visszajáró
 vagy megfizetésre nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, február 26.

Iskolák a szocializmus szolgálatában.

(V. I.) A haladó kormány foglalkozott olyan dolgokkal is, a melyek előbb-utóbb, három ilyen kormány jöjjön is, — a megvalósulás stádiumába jutnak.

Ilyen kérdés Lukács Györgynek a középiskolák reformjára vonatkozó javaslata, amely fölött nem régiben pro és contra vélemények hangzottak el.

Nem célunk ez alkalommal annak részleteivel foglalkozni. Nem, mert a lényegről, az irányról akarunk szólni; a részletkérdések megoldásával úgy is hamar dűlőre jutunk.

Az ankéten elhangzott viták és beszédek között volt egy, a mely új alapra óhajtana fektetni az oktatást, s a mely különösen megragadta figyelmünket. És csodálkozunk azon, hogy ezt a beszédet az ankéten megjelenő bölcs paedagogusok és kétségkívül jó magyar emberek ott a helyszínen kellő visszautasításban nem részesítették.

Spitkó Lajos tankerületi főigazgató az oktatást (különösen történelemnél) az egész vonalon hazánk viszonyaira való tekintettel nemzetgazdasági és szocialis alapra óhajtana fektetni. Vajjon gondolt-e arra Spitkó ur, hogy ennek az óhajnak megvalósulása minő szerencsétlen helyzetet teremtene? Vajjon fölfogták-e az ott jelenlevő urak e nagy horderejű óhajnak — megvalósulás esetén — káros következményeit?

Nem?

Ez az egyszerű óhaj, a mely fölületesen tekintve, mit sem mond — tulajdonképen az 1868. évi népoktatási és az 1883-iki középiskolai oktatási törvényeknek megbuktatását vonná maga után. Az említett törvények a nevelést kizárólag vallás-erkölcsös és hazafias nemzeti alapokra fekteti. Már pedig a történelemnek szocialis alapon való kezelése, a reáltágyak tulhajtott értékelése hadat üzen ezen alapelveknek.

El sem tudom képzelni, hogyan gondolja Spitkó ur a történelemnek szocialis alapon való kezelését. Nem akarok most e paedagogiai kérdésbe belemélyedni, de rá kell mutatnom az ilyen irányú oktatás végeredményére.

Mit kapnánk az ilyen iskolákból? Higgadt, értelmes embereket, a kik önmaguk szűrnének le meggyőződéseket, a kik a mai társadalmi rendszert megjavítani akarnak? Nem. Kozmopolita szocialdemokratákat kapnánk anarchista vonásokkal, akik a jelen társadalmat nem megjavítani, de megbuktatni akarják.

És ne feledjük egy pillanatra sem, hogy ez a szocializmus csinálhat véres forradalmat, elidézhet nagy katasztrófákat, a melyek megakasztják a nyugodt munkát, de nem csinálhat — új társadalmat. Ezek az iskolák nevelnék nekünk embereket, akik minden bajból, társadalmi kérdésemből pört és veszekedést csinálnának. Mit várhatnánk azoktól, a kik az ilyen szellemű — vallás-erkölcsös és hazafias irányú nevelést nélkülöző

— egységes középiskolától a fél uton megválnának? — Mit várhatnánk ezektől bármely téren? Egy kiforrott elv szem előtt tartását: Önerdekért tégy mindent!

Hisz vessünk csak egy pillantást magunk körül. Mit látunk már ma is? Azt, hogy az önérdék orgiázik mindenfelől. A becsület kiveszöben. A pénz ördöge mattot mond a becsületesség anygálanak.

Ezt a szellemet vezessük be a népoktatásba? Hogy a cseléd nagy összeget kérjen semmi kötelezettség teljesítése nélkül? Hogy sok szabadságot kössön ki magának, kapukulcsal, szabad szerkezéssel, éjjeli lumpolással, napi munka nélkül? És ez az iskola ilyen proletárokat adna nekünk. Kérdem, van-e szükségünk nekünk erre?

Az ilyen iskolába vihetjük aztán a három színű lobogót. Egy arczvonásuk sem rándul meg. Büszke lobogónk mellé — miket félistenek gyanánt hordtak őseink győzelemről győzelemre — huzhatjuk a vérpezsdítő »Rákóczy induló«-t, beszélhetünk csörgő lánczokból készült büszke kardokról, szólaltathatjuk a harci harsonákat, végig süvithet az országban a jelszó: veszélyben a hon! . . . csöndes, gyászos mosoly fog tükröződni az arczokon . . . nincsen hon, nincs mit féltetni, hiszen honunk a nagy világ!

Nemzeti nagyjaink emléke, ezer éves multunk, e vérrel áztatott föld, nemzeti géniuszunk . . . mind, mind üres frázisok lennének . . . Házainkon a tavaszi enyhe fuvallat nem a háromszínű triko-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Imádóim.

Irtá: és a »Tanítók köre« február 21. estélyén felolvasta: Szabó Ilonka.

Ha e szót használom, tulajdonkép nem helyesen fejezem ki magam. Udvarlóim! . . . ez megint olyan lehetetlen szó, melyet Szinyeyi bátyánk sem tudott soha hüen definiálni. Ezt ma tulhajtott értelemben gyakorolják és nagyobb jelentőséget tulajdonítanak neki, mint amennyire értelemlküli. Ilyenformán ez sem lehet tükre azon nehány, mindenesetre boldog, földi bolygó egetvivő érzelmeinek, kik lelki rövidlátásukban és eltévelyedésükben, a legzöldebb korszakban, az én világtalan napom körül bolyongottak.

Ha szépanyáink idejében élnénk, egész joggal beszélhetnék imádókról. A régi öregek legalább mindenha azt állítják jobbak voltak, mint mi. Ez ellen, a mai generáció megbízásából bejelentem tamáskodásunkat. Az emberek mindig egyformán jók, és mindig egyformán

— inkább — rosszak voltak. Csak a régiek következetes elmésséggel, mit bizonyosan Jókai valahol öreges hunczutságnak nevez, koruk és saját viselt dolgaiknak színét-javát mesélgetik a késő unokáknak. Ebben az a vigasztaló, hogy utánunk is következnek unokák, kik előtt mi dicsekedhetünk . . .

Mert hát a levendula és bazsalikom illatu, szende, bájos nagymama után merészen, szinte Góliáth-növessel felcseperedett az erős, önálló, dolgozó unoka. A férfitábor hűledeze látja, hogy a csitri lány nem sóhajtozik és ábrándozik a holdvilágnál, hanem apró kezével keményo dolgozik nappal és egészségesen alszik a holdvilág mellett. Elszáll a poézis és illuzió. Nem imádja többé. Ez ellenfél. Ezt gyűlölni kell!

A mai férfi tehát nem imád. Eleinte gögösködött: egyszerűen nem akart. Azután elfelejtett. Ma már nem is tanul. Ilyenformán nem hisz még — a földi szenteknek sem. Majdnem igazat kell hát adnunk a régieknek, hogy rosszabb a mai ember — a férfi ember.

Igy hát a mai nőnek nem imádója, hanem udvarlója van, ki férji minőségében, a házasság rózsás berkeiben magára szedett homlokdisznél fogva, másnemű jószágga változik . . .

Ha a férfiakból el is szállt a poézis és illuzió, mi bennünk megmaradt. Viszünk mi poézist az az élet szürkeségébe. Hisz tulajdonkép arra teremteték, hogy napfényes rózsaliggetté varázsolják e siralomvölgyet. S ki mondhatná őszintén, hogy — nem sikerült . . . Udvarlóinkat kinevezzük imádóinknak, minthogy ez így sokkal poétikusabb!

Közismert szerénységem és ügyetlenségemnél fogva magam is csodálkozom; hogy merek imádókról birtokos raggal beszélni! Mintha amerikai millióimról beszélnek. Egyik sincs . . . De jóembereim legjobb indulatukkal és hálára gerjesztő kitartással sorozzák melém az ujonczokat és póttartalékosokat; végül kénytelen vagyok hinni, hogy egész ármádia fölött rendelkezem.

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szíves tudomására adja nagybecsült vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességgel megérett, a legjobb kiszolgálásról a cég szívesen szolgál, a legjobb tisztelttel kéri

kezték, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal pedig a cég eddigi jó hírneve is kezkesedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 101.

lort lengetné . . . egyre esküdnék csupán . . . a téglaszin lobogóra! . . .

Ugye-e jó uraim, kik odafönt tanácskoztak, ez egyikőjüknek sem jutott eszébe?

Vagy azt hiszik, tuzok? Tessék minta, ott van Franciaország vagy lesz Bögöte kicsiben. Különben ne fáradjanak oda. Tessék csak a mi Külvárosi elemi iskolánkba benézni csak egy hétre. Ott még vallás-erkölcsös, hazafias alapon nevelnek, oktatnak, ott még a mostani törvények szelleme vezeti a tanítókat — s mégis szomorúan tapasztaljuk, hogy a megmaszlagosított szülők gyermeke sülyed, zülük, rakoncziatlankodásának gátat vetni nem lehet s szívéből minden nemesebb érzés kihálóban van. Pedig az iskola teljesíti a maga kötelességét.

Ne feledjük paedagogus és nem paedagogus uraim, hogy mindent szabad változtatni, csak az alapot nem. Az alap a vallás-erkölcsös és hazafias szellemben való oktatva-nevelés. Ha csak egy téglát kirántunk az alpból, összedől minden, s kérihetetlenül maga alá temet mindent.

Am kiknek ez nem tetszik, azok mehetnek a hova tetszik, hisz a haza kötelekei ugy sem fűzik ide, alkossanak maguknak olyan államot, a minőt tetszik, oktassanak, amint akarnak, — de itt? — a mi rónáinkon és bérceinken? — e magyar földön? — jelszavunk mindig egy lesz: Isten és haza! — nem pedig: én és a gyomrom

A kultuszminiszter lemondása.

Az O. E. jelenti Gyuláról, tegnapi kelettel: Lukács György kultuszminiszter a békésmegyei takarékpénztár és a gyulai szövetség elnöklésére ideérkezett. Mindkét intézet újból elnökévé választotta a minisztert. Gyula város küldöttségileg köszönte meg a miniszternek a kapott állami iskolákat.

S mikor azt mondom jobb a nem létező van, mint a létező nincs, felvonultatom hajdani viránykorom daliás, hódító gárdáját. (A jelenlevő urak megnyugtatóként kijelentem: nem leplezem le őket, mivel — sajnos — egyikük sem volt gárdistám.)

*

Mindenesetre velem született szerencsétlenség lehet, hogy már bölcsőskoromban volt imádom. Komoly, ünnepélyes volt mindig, olykor szertartásos és fekete, (akárcsak Szabó director.) Kitartóan ringatta bölcsőmet, mint én legfelsőbb megelégedéssel s póllyás voltamat felülmuló komoly csöndben élveztem. Mindaddig, míg egy szerencsésen eszközölt kiborítás, mely katasztrófa egész életemre megpecsételte szerencsétlenségem sikerét, be nem fejezte e mesés idilt. Az ifju, mint egy 10.000 koronás bouton eltűnt, ezzel kapcsolatosan kitűnt, hogy nem az én pöttön lényem, hanem ravasz pesztonkám csábitotta, ki a helyettesítési díjat az éléskamrából elcsent édességekben utalta ki.

Ez első csalódás valószínűleg elvette kedvemmet hosszú időre az álnok férfaktól. Legalább a krónikás följegyzéseiben egészen a 12 éves korig csak borszagu és dohányfüstös csókokról tesz említést. Ezt természetesen és határozott ellenkezésemre csak öreg bácsik követhették el. Világosan emlékszem: végtelen ellenszenvvel viseltetem mindenkorú férfinép iránt.

(Vége köv.)

Ezzel szemben gyulai tudósítónk a következőket írja nekünk ugyancsak tegnapi dátummal. Lukács György vasárnap hajnalban Gyulára érkezett a békésmegyei takarékpénztár és a szövetség részvénytársaság közgyűlésére. Tisztelegések nem voltak. Tüntetések sem. A miniszter Szénásy József házában szállott meg, hol szűkebbkörű ebéd volt. Hír szerint Lukács azt a kijelentést tette, hogy legújabb beadott lemondását is elfogadatlanul küldötte vissza a kabinetiroda.

Láttnivaló, hogy a mi referádánkban szó sincs a város üdvözlő deputációról, amelyet a könyomatos oly élénk fantáziával kiszínezett.

Mit akar Dési Géza?

Nem kevesebbet, mint hogy ő legyen Nagyvárad haladópartii képviselője; Szacsavay Imre utóda, Vészi és Kristóffy programjával! Híre jár s egyre határozottabb formában emlegetik, hogy dr. Dési Géza haladópartii programmal lép Nagyváradon képviselőjelöltnek.

Hinni akarjuk, hogy ezt a hírt dr. Dési Gézáról nem a jó barátai hozták forgalomba s nem is jó barátai fogják őt is legjobban megóvni attól, hogy akinek nem is olyan régen Tisza István neve volt az egyedül üdvözítő programja, az most haladópartii programmal kerüljön szembe Nagyvárad polgáiraival.

A politikai válság.

A sajtó letörése.

Hír szerint a kormány komolyan foglalkozik a sajtó megrendszabályozásának kérdésével. Ugy értesülünk a fővárosból, hogy az a hír, hogy az utcai árusítást megtiltja, igaz. Teljes határozottsággal jelentik, hogy az árusítást országosan és egy csapásra megszüntetik. A betiltás rövidesen bekövetkezik. Lehet, hogy ma, lehet, hogy holnap vagy néhány nap múlva, mert a betiltási határnap iránt csak most fognak határozni. Arról is beszélnek, hogy a kaucziót a kétszeresére emelik.

Igy kombináltak a letörési kísérleteket tegnap délig a fővárosban. Éjjeli telefonjelentésünk azonban már sajnálatosan megtörtént dolgok elé állított bennünket. A Bud. Tud. ugyanis közli a belügyminiszternek valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez intézett rendeletét, a mely a hírlapok és röpiratoknak utcán, nyílt tereken, házalás útján, kikiáltással való árusítását további rendelkezésig betiltja. Tehát a rikkancsrendszertől kezdve le a kolpotrázs legcsöndesebb fajaig minden árusítást megfílt. A tilalom ellen vétő árusítókat 200 koronáig terjedhető pénzbüntetésre és 15 napig terjedhető elzárással bünteti a miniszter.

Minden eddigi kedvezmény e tekintetben hatályát veszti. Egyben kijelenti rendeletében előre a miniszter, hogy a röpiratoknak és hírlapoknak dohánytözsdekben, nyilvános üzleti és egyéb helyiségekben, vasuti állomásokon történő elárusítása dolgában később fog határozni.

A befejezett tényhez újabb kombinációk fűződnek. Legfontosabb közöttük az előzetes cenzúra. Az éjjeli ügyész a lapoktól kefe-

levonatot fog kivánni s csak az jelenhetik meg amit piros plajbásza ki nem töröl. Ma holnap még a hírlapok telefontudósítását is be fogják tiltani. Fejérváry ma beszéli meg az épületes részleteket legújabb bécsi audienciáján.

Beszélgetés Rakovszky Istvánnal

A bécsi »Zeit« budapesti levelezője megkérdezte Rakovszky Istvánt, a képviselőház alelnökét, mi készítette, hogy a február 19-iki emlékezetes ülésen ismeretes előterjesztését megtette. Rakovszky a kérdésre azzal válaszolt, amivel akkor előterjesztését megalokolta. A karhatalomnak a parlamentbe való berendelésével a kormány nagy ügytelenséget követett el, mert mindvégig azt vallotta, hogy az országgyűlés föloszlotttának tekintendő, ha a király föloszlató kézírata a hivatalos lapban megjelent. Ez meg is történt s a királyi biztos rendeletére mégis bevonult az üres ülésterembe a karhatalom. Rakovszky teljesen fedve érzi magát azzal, hogy a Ház egyhangulag elfogadta előterjesztését. Gróf Tisza István nézetét előre kikérték. Eleinte szabódott, mikor azonban megmutatták neki Nyiri királyi biztos tapintatlan levelét. Ő is beleegyezett a kéziratoknak fölbontatlanul való visszaküldésébe.

A hírlapírónak arra a kérdésére, együtt marad-e továbbra is a koalíció, azt felelte, hogy igen, annál is inkább, mert most már nem a magyar vezényszórol, hanem az alkotmány megvédelmezéséről van szó. Tiszával szemben ugyancsak a hírlapíró kérdésére kijelentette, hogy az volna bűn, ha a választásokat nem írják ki a törvényes határidőben belül. Ez különben el sem képzelhető — fejezte be a beszélgetést Rakovszky — mert rendíthetetlenül bízom a koronázási eskü megtartásában.

Miniszterek járása Bécsben

Fejérváry, Vörös és Feilitzsh tegnap délután Bécsbe utaztak. Ezuttal nincsen utjuknak semmiféle belpolitikai célja, miután az ország nyugodt és nem ad semmiféle okot a fegyveres erőszak tényleges alkalmazására. A hátralevő kereskedelmi szerződések iránt fognak tárgyalni és most már nagykönnyen végeznek, mert a legnagyobb nehézségen túl vannak. Életbeléptették rendeleti uton az autonóm vámtarítást és a német szerződést s most már minden további szerződésnél a maguk csinálta szükségrendeletre úgy fognak hivatkozni, mint valami fennálló törvényre. A miniszterek ezuttal csak egy napig maradnak Bécsben és ezalatt csak maga Fejérváry fog a király elé járulni.

A manifesztum.

A szövetség ellenzék manifesztuma, melynek rövid kivonatát vasárnap közöltük hivatalosan még ma sem került nyilvánosságra és esetleg még néhány napig késni fog. Ugy halljuk, hogy a vezérlő-bizottság az eléje terjesztett szöveget nem találta kielégítőnek. Előbb módosítottak egyes pontokat, végül pedig abban maradtak, hogy a megbeszélés szerint az egészet újra kell fogalmazni.

Az új szöveg megírására kiküldött bizottmunkájának gyorsaságától vagy lassúságától függ, hogy mikor lehet a manifesztumot a nyilvánosság elé bocsátani.

A budapesti polgármesterek bucsuzása.

Tegnap délelőtt Márkus József és Halmos János lelépet főpolgármester, illetve polgárpes-

ter hivatalosan elbucsztak a székesfővárostól. A központi városháza tanácstermében 11 órakor egybegyültek *Róssavölgyi* Gyula helyettes polgármester vezetése alatt a tanács tagjai, az összes hivatalok vezetői, a kerületi előljárók és a fogalmazói kar.

Márkus József belépésekor harsány éljenzés hangzott fel, melynek csillapultával a helyettes polgármester néhány szóval üdvözölte, hangsúlyozván, hogy a vallás jelen nehéz pillanatában nem lehet szándéka *Márkus* Józsefnek a székes főváros körül szerzett hervadhatlan érdemeit ecsetelni, csak annak a fájdalomnak kkar kifejezést adni, melyet mindnyájan éreznek az ő távozása fölött. Isten áldása kísérje tovább is és kéri, hogy tartsa mindnyájukat jó indulatában és barátságában.

Erre *Márkus* József hosszabb beszédet mondott.

A nemzeti ellenállás.

Tokajból táviratozzák: *Bernáth* Béla, a mádi kerület volt országgyűlési képviselője vasárnap ott beszámolóbeszédet mondott. Utána *Esterházy* Imre gróf beszélt. — Szegszádról jelentik, hogy a vasárnapra hirdetett népgyűlés elmaradt. A városba két század lovasság és egy század gyalogság érkezett. Este tüntetés volt, mely alkalommal *Boda* Vilmos volt országgyűlési képviselő beszédet intézett a néphez. *Simonsits* Elemér vármegyei főjegyző lemondott állásáról, illetve nyugdíjaztatását kérte. — Nagykőrösről jelentik: A 38. gyalogezred két százada ideérkezett, a csendőrség létszámát 17 fővel megsaporították. — Kecskemétről jelentik, hogy a tegnapi hirdetett képviselői beszámoló elmaradtak. *Hock* János vasárnap a pártkörben ismertette a politikai helyzetet. A nap folyamán semminemű tüntetés nem volt. — Szarvason és Békésen vasárnap megtartották a tervezett népgyűlést. Rendzavarás egyik helyen sem fordult elő. — *Deésről* jelentik: A szolnok-dobokamegyei 60-as bizottság 23-án ülést tartott és elhatározta, hogy a vármegyei tisztviselőket az ellenállási kötelezettség alul felmenti. Elhatározta továbbá, hogy politikai lapot indít, mely egyelőre a koalíció elveit volna hivatva képviselni. — *Papp* Sándor kormánybiztos 22-én délután érkezett Deésre. A kormánybiztos az állomásról a vármegyeháza átellenében levő csendőrlaktanyába hajtatott, a hol lakást rendeztek be számára. Másnap látogatást tett a vármegyei hivatalok főnökeinél, a kik előtt hangsúlyozta, hogy feladatának tekinti az önkormányzati ügyvitel megvizsgálását, a közrend és béke fentartásának ellenőrzését, de mindezt kizárólag a fennálló törvények pontos szem előtt tartásával. A lakosság hangulata teljesen nyugodt. — *Kisjenőről* táviratozzák: Az aradmegyei szövetkezett ellenzéknek *Kralitz* Gyula királyi tanácsos által a jövő vasárnapra az iparkör helyiségébe összehívott alakuló pártgyűlését a hatóság betiltotta. — *Hajdu-Böszörményből* jelentik: *Faust* Elek debreczeni pénzügyigazgató a hajdumegyei előljáróságokhoz rendeletet intézett, amelyben felhívja az előljáróságokat, hogy az önként befizetett adókat a törvényes következmények terhe alatt szolgáltatassák be. Ilyen rendelet jött *Hajdu-Böszörménybe* is, ahonnan azt a választ küldték, hogy a városi pénztárban nincs önként befizetett adó. *Hajdumegye* márczius 1-én rendkívüli közgyűlést tart, melyen a megyei bizottság legutóbb hozott határozatát tárgyalják, amely szerint a megyei tisztviselőknél szabadkezet enged, hogy az önkéntesen fizetett adót és katonát elfogadhassák, hogy ezzel a megyei tisztviselőket a zaklatástól megmentsék. *Hajdu-Böszörményben* ma 41 bizottsági tag részvételével *Somossy* Béla polgármester elnöke alatt gyűlést tartottak és a többség elhatározta, hogy a megyei jóléti bizottság fenti határozata mellett foglalja majd állást a megyei gyűlésen.

Ujabb események.

Éjszakai telefonjelentésünk még a következő érdekes részleteket közölte velünk:

Fejérváry, *Vörös* és *Feilitzsh*, akik a kereskedelmi szerződések ürügye alatt utaztak tegnap Bécsbe, ma részt vesznek a *Goluchowski* irányítása mellett lefolyó közös miniszteri értekezleten. *Fejérváry* két napot tölt Bécsben. Ugyan miért?

Ismét fölmerül a hír, hogy a hadvezetés egy szolgálati év elengedésének mézes madzagával szeretne ujonczot fogni. Ugyanigy édesgeti a pénzügyi kormány mindentféle engedménnyel s igérettel önkéntes adófizetésre a hiszékenyeket és haszonlesőket.

A király tegnap *Csáky* Albin grófot, a főrendiház elnökét magánkihallgatáson fogadta. Ennek az audienciának a válság dolgában semmi jelentősége nincs.

A vezérbizottság ma délután ülészik a majdnifeszta ügyében.

A kormány megküldötte tegnap a fővárosi lapoknak az 1906-ik évi — költségvetését. Lényegében ugyanolyan, mint az 1905-iki, amely szintén csak papiroson van meg, máskülönbön azonban semmi érvénye sincs. Egyes tételek az ideai költségvetésben megváltoztak. A költségvetést rendeletileg fogják, hogy úgy mondjuk — megszavazni.

Haladóparti hír szerinti fiúmei kormányzó *Odescalchi* herceg lesz.

A rendőrség emberei — nomina sunt odiosa — *Beniczky* pestmegyei alispántól erőszakkal elvették a közgyűlési terem kulcsát. Ha a holnapra hirdetett közgyűlést meg akarnak tartani, katonai karhatalmat fog alkalmazni a királyi biztos.

A Nap hire szerint a kormány a vasárnapi gyűlések betiltásával vérengzést akart provokálni, hogy katonaságával beavatkozassék, a beavatkozás után pedig azonnal elkezdhesse az erőszakos nyomozást is egy füst alatt. Nevezett lap szerint a kormány szemenszedett gonosztevőket alkalmaz az országban, részben a szent provokateurökül, másrészt azért, hogy büntetéseikre hivatkozással elrendelhesse, — a *statáriumot*. Mégis csak igaza volt *Tisza* István grófnak, amikor a *golyót* meg az *akasztófát* emlegette. Csak azt felejtette el akkor, hogy a bitófát a nemzet számára ő állította föl.

A lapocska, amelyre hivatkozunk, még azt is írja egyebek közt, hogy a kormány az összes nyugdíjállományt kisajátítja. A községi jegyzők nyugdíjintézetét államosítja és *államosítja egyuttal szükségrendelettel az egész megyei adminisztrációt*.

Andrássy mégis azt mondja egy külföldi lap tudósítójának, hogy bár a helyzet szomorú, bár a válság még hosszú ideig eltart, az új választások megint a koalíciónak adnak többséget, sőt *könnyen valószínű a függetlenségipárt abszolút többsége*. A 67-es alap fontartása ilyen körülmények közt nagyon nehéz.

Makón újból *Fusth* Gyulát jelölték képviselőnek, aki a jelölést el is fogadta.

Titkos tanácsosi eskü.

Bécsből jelentik: Ő felsége tegnap délelőtt vette ki a titkos tanácsosi esküt *Teodorovic* lemergi örménykatholikus érsektől, *Szell* Ignác volt államtitkártól és moosburgi *Mühlreinfroschaer* Gedeon lovag osztályfőnöktől.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Márczius 8. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Márczius 22. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

A jogakadémia ünnepe.

A nagyváradi jogakadémia ifjusága tudvalevőleg vasárnap délután felvonulást akart rendezni a jogakadémia épületétől Nagy Sándor-utcára. E felvonulás az ifjuság hazafias érzelmeinek nyilvánítását akarta kifejezni. A főkapitány a jelenlegi izgatott közhangulatra tekintettel a felvonulást betiltotta. Az ifjuság nem gátoltatta magát e betiltó rendelettel, hanem egy hasonló célú ünnepély rendezését határozta el, mely vasárnap este a jogakadémiában óriási közönség jelenlétében folyt le. Az ünnepélyt a közönséggel együttesen elénekelt himnus kezdte meg, mely után *Tunyoghy* Lajos joghallgató megnyitotta az ünnepélyt. Majd *Csatáry* Imre szavalta el teljes átérzéssel *Arpád* siri álma című költeményt. Az általános tapssal jutalmazott szavaltat *Suhajda* Béla ünnepi beszéde követte. A beszéd a jelenlegi politikai helyzetet összehasonlította a 48-as és 67-es állapotokkal. Az összehasonlításában többször említette Nyírit a közönség abczug, le vele, kiáltásokkal fogadta. *Sebestyén* Gyula szavalta még el a *Petőfi* Nemzeti dalát, végre a szózatot énekelte el a közönség mire az ifjuság a *Kossuthnóta* éneklése közben *Uri-utcán* vonult fel a rendőrfőkapitány lakásáig.

Utközben egy rendőr sem mutatkozott, az ifjuság tömött sorokban állandóan a járdákon tartott, hogy ezáltal a tüntetés jellegét elhárítsák. A rendőrfőkapitány lakása előtt négy rendőr megállításra szólította fel az ifjuságot, mire hátat fordítva s a *Kossuth* nótát énekelve az akadémia udvarára vonultak. A vasajtót betéve az udvaron *Lukács* joghallgató lelkes beszédet intézett a visszavonult közönséghez. Ez alatt az utcán sorban felállott a rendőrség. A rendőrök felállálása az amugy is felizgatott hangulatot csak fokozta. Ektelen füttyülés, lárma és abczugolás fogadta a karhatalmat. A hangulat oly izgatott volt, hogy a legrosszabbtól lehetett tartani, mikor *Tunyoghy* joghallgató rövid meggyőző beszéddel igyekezett a közönség hangulatát csillapítani. A beszédre azután az ifjuság és a megnövekedett óriási tömeg széteszlott.

A rendőrség készenléte állandóan megszállva tartotta a város központját. A *Brémertér* valóságos rendőrfészek volt. Ha öt-hat ember összejött, már-már a hetediknek rendőr vállalkozott, ki az összejövetelet széteszlatta. *Daczára* az izgatott hangulatnak, mely az egész főutcai közönséget uralta, incidens nem történt, a hatalomnak nem volt szüksége a karjára.

Özv. Pálffy Gyuláné.

Egy asszony halt meg tegnap, messzire tölünk s mégis közel a szívünköz. Könny szökik szemünkbe, mikor haláláról kell írunk annak, aki angyali szívével mindenkor csak örömet szerzett mindenkinek, saját martiromsága árán is s aki most az egyszer olyan mélységes fájdalomt okozott nekünk.

Özv. Pálffy Gyuláné, szül. Ekkér Terézia édes anyja Pálffy Béla gyomai plébánosnak, lapunk volt segédszerkesztőjének tegnap d. u. hirtelen elhunyt. A jóságos, gyöngédlelkű asszony, akihez senki sem közeledhetett mély tisztelet és szeretet nélkül, nincs többé.

A gyermek szeretete a szülők legszebb koronája. Ez a korona a legtisztább glóriát fonta az elhunytak homloka köré. Ez maradt meg neki az élet nehéz gondjai, súlyos megpróbáltatásai közepette. Férfjét korán elvesztette s három gyermekkel maradt ezer gond közepette a gyöngye szervezett asszony. Es ő, a gyöngye nő erős férfit nevelt mind a három gyermekből, akikre méltán büszke lehetett. Ezért a három gyermekért küzdött gyöngye testben erős lélekkel és most, mikor legidősebb fia gondtalan, boldog otthont teremtett számára a gyomai parochián, Isten kifürkészhetetlen végzése elszólitotta közülünk.

Fiaának gyomai plébánossá történt kinevezése egész életkedvét visszadta; ő hozott örömet, boldogságot abba a házba, a melyet fia is azért szeretett oly nagyon, mert anyját tudta benne boldognak. S most a boldogságnak, örömeinek, a kedves othonnak vége, a páratlan jóság, angyalszívű nőt mennyei boldogságra hívta a Teremtő. Halálát három fia, Béla, gyomai plébános, Gyula margitai ügyvéd és Jenő fővárosi mérnök, valamint kiterjedt rokonság gyászolja. De osztozik a gyászban mindenki, aki a családot ismeri. Különösen nagy a mi igazi részvétünk, akiket a mélyen sujtott fiához és édes anyjához is őszinte szeretet csatolt. Isten adjon megnyugvást az ő akaratában; az elköltözött nemes léleknek Jézus szerető szíve legyen jutalma.

* **Fetser püspök üdvözlése.** Fetser Antal ujonnan kinevezett felszentelt püspök évek hosszusora óta tevékeny buzgóságot fejtett ki nemcsak egyházmegyei ügyek és a Nogáll-féle irgalmas nővérek zárdájának vezetésében, hanem a társadalmi jótékony intézmények és a kath. egyetek körül is hasznosan és áldásosan munkálkodott. Különösen becses működést fejtett ki a Szent László *koldus ápoló* és gyermekek menedékház és a nagyvárad *bölcsőde* egyesületben, amelyeknél az alelnöki tisztelet tölti be. Mindkét egyesület választmánya tegnap ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy az új főpapot testületileg üdvözlük felszentelt püspökké történt kinevezetése alkalmából.

* **A triduum.** A Szent László-templomban ma van a szentségimádás utolsó napja. A hívek a két első nap folyamán tömegesen járultak hódolatra az étet kenyere elé. Jól esett látnunk ezt a buzgón ünneplő sokaságot, amint imádkozott és énekelt. Vasárnap, mint előre jeleztük, *Bunyitay Vincze* apátkanonok, hétfőn *Fetser Antal* kinevezett püspök mondta az anasztencziás nagymisét. Első nap *Vucskics Gyula* dr szentszéki ülnök, plébános, második nap *Lestyán Endre* dr theologiai tanár mondotta a szentbeszédet. Ma délelőtt 9 órakor *Grócs*

Béla prépost-kanonok mondja a nagymisét, a predikációt pedig *Széles Elek* nagyvárad-újvárosi káplán tartja. Esti 1 órakor lesz az utolsó ünnepélyes depozíció, amely a háromnapos szentségimádást bezárja.

* **Az új gép átvétele.** Még az elmúlt év tavaszán megrendelt Nagyvárad városa a villamos telep részére egy 100 lóerős gépet a *Iganz* cégénél. Az új monstrem tegnap részére olyan állapotba jutott, hogy megindíthaták és üzembe vehették. Tegnap délután 5 órakor a villamos felügyelő bizottság a villamos végre tartotta ülését s ez alkalommal indították meg az új gépet. Most már csak nem marad sötétben e város.

* **A törvényhatósági közutak vizsgálata.** A Berettyó-Ujfalu, Bakonszeg, Báránd határszéli törvényhatósági közut és a Biharudvari, Püspökladány közt fekvő a szerep-bárándi közut vizsgálatát tűzte ki a miniszter. A vizsgálat április 4-én lesz és Bihartordáról indul ki. E vizsgálat csak a legelőbb említett utat fogja meg bírálni, míg a másodikat az április 5-én Biharudvariból kiinduló bizottság fogja megvizsgálni. Az utak vizsgálatát *Petracsék Ferencz* műszaki tanácsos vezetésével fogják teljesíteni.

* **A főgimnázium matinéja.** A nagyvárad premontrai főgimnázium ifjusága tegnap délelőtti matinét tartott. Toldy Ferencz születésének századik évfordulóját kívánták ünnepelni a gimnáziumi tanulók. A matinéra huzamosabb idő óta készültek, mely a tárgysorozat minden előadott pontján meg is látszott. Ki kell emelnünk a lényes siker koronázta matinéből *Kiss Ernő* ünnepi beszédét, mely alapos készült-ségre vallott. A zeneszámok is jók voltak. A gimnázium férfikara által előadott Norvégia himnusza meg éppen művészi színvonalon állott és *Szmetka Odön* premontrai tanár zenei tudását s előkészítését honorálta. *Sziber Nándor* vig monológot adott elő természetesen, előadása alatt állandóan fentartva a megjelent szépszámú előkelő közönség derűtségét.

* **Eljegyzés.** *Oláh László* budapesti k. r. reskedő eljegyezte *Kecskeméthy István* vendéglős kedves és szeretetreméltó leányát *Mariskát*.

* **Kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi miniszter *Makai Erzsébet* állami elemi népiskolai állandó helyettes tanítónőt ugyanazon állami elemi népiskolához rendes tanítónővé nevezte ki.

* **A megyei árvaszék.** Hranyiczky Károly betegsége folytán az árvaszék elnöki teendőit Fráter Kálmán helyettes elnök végzi. Az agilis elnök a nagyvárad árvaszékét a kor szellemének megfelelőleg akarja vezetni. Működése kezdetén azonnal hozzáfogott modern és üdvös terveinek kivitelére. Így vasárnap gyűlést hívott össze, melyen a jelenlegi helyettes elnök mellé még két alelnöki állás létesítését indítványozta. A gyűlés az indítványt elfogadta. A h. elnök ez indítványa jogos, mivel a megyei árvaszék a restanziák vezetője volt. Mig így a köteles elnöki teendők felhalmazottsága kényelmesen le lesz bonyolítatható. A másik ujtás a hivatalok által ez ideig nélkülözött villanycsengők minden szobába való berendezése. Ezekon kívül még sok más intézkedése van a helyettes elnöknek, melyek által az árvaszék ki fogja emelni a szürkeségből, melyben évek hosszu során át tespedt.

* **Esküvő.** *Gundelfinger Géza* Zsigmond m. kir. honvédhadnagy tegnap vezette oltárhoz a várad olasz r. kath. templomban bájos aráját, *Lakatos Zsófia* kisasszonyt. Tanúk voltak: *Szokoly Tamás* ügyvéd és *Lakatos Antal* földbirtokos.

* **Egy pékmester tragédiája.** *Bring Jakab* helybeli pékmester borzalmas módon lett áldozatává saját könnyelműségének. Bring vasárnap reggel a villamos erőre berendezett dagasztógépet takarította s hogy ez gyorsabban menjen a gépet megindította. A gép ma-

gához rántotta a szerencsétlen ember karját. Bring kiakarva szabadítani kezét az egész mellet odarántotta a gép és a szó teljes értelmében összeroncsolta. A gép kezeléséhez nem értők nem tudtak segíteni a szerencsétlen emberen s borzalommal, tétlenül kellett nézniük mint roncsolja azt össze a gép. A gép által okozott halálos sebekbe *Bring* azonnal belehalt. Tekintve, hogy a halál nagyfokú vigyázatlanság folytán következett be, mint ahogy a nyomozás során megállapítható volt, a kir. ügyészség a temetést engedélyezte.

* **Ülések a városházán.** Már az elmúlt héten akarta tárgyalni Nagyvárad város tanácsa a városi tisztviselők fizetésrendezésének kérdésével foglalkozni, azonban közbejött akadályok miatt az ülés elmaradt. Ma, kedden talán rákerül a sor erre az égető kérdésre is. A polgármester ma, kedden délután 4 órára tűzte ki a tanácsulást a tisztviselők fizetésrendezése ügyében. — Ezenkívül még több ülés is lesz ezen a héten a városházán. Holnap, szerdán délután 4 órakor a szünügyi bizottság tart ülést, csütörtökön délután pedig a közigazgatási bizottság tartja rendes havi ülését.

* **Hazafias mágnás.** Bécsből jelentik: *Károlyi István* gróf bánatpénzt fizet összes lovai után, melyeket a bécsi versenyekre bejelentett. Itt azt hiszik, hogy ezek a törlések összefüggnek a magyar politikai viszonyokkal.

* **Köszönetnyilvánítás.** A Biharmegyei Takarékpénztár közgyűlése alkalmából a mult évben elért nyereségből a város egyik legnemesebb czélú humánus intézményének: a Csesztivó menháznak is juttatott 50 koronát. Ez összegből a Csesztivó intézet felügyelő bizottsága égető szükségét pótol, amennyiben a szegény gondozottak számára a legszükségesebb ruhaneműket szerzi be. A jótékony adományért a midőn az intézetben gondozott szegények nevében is hálás köszönetet mond a felügyelő-bizottság, kéri, hogy ezen emberbaráti intézményt nemes szívből eredő jóindulatokban továbbra is tartsák meg s kegyes adományaikban részesítsék. Nagyvárad, 1906. február 24. *Kugler Albert*, mint a Csesztivó felügyelő-bizottság elnöke.

* **Ki hamisította a váltókat.** Megemlékeztünk róla, hogy a napokban több váltóról kiderült a helybeli pénzintézetekben, miszerint azok hamisak. A gyanu ifj. *Czibere Istvánra* irányult, aki ellen a rendőrség megindította az eljárást. A rendőri sajtóiroda most a következőket jelenti erre vonatkozólag: A mult-kori közleményhez pótlólag közöljük, hogy magánokirat hamisítás vétségével és sikkasztás büntetével gyanúsított ifj. *Czibere István* lakatos utca 9 sz. a lakásán házkutatás lett f. hó hó 24-én tartva, mely házkutatás és személymotoszás alkalmával találtatott és lefoglaltatott nála kisebb mennyiségű pénz, 4 drb. váltó 18 drb. díjlevél és 28 drb. váltószámítólási jegyzék. Minthogy nevezett ellen ugy a magánokirat hamisítás, mint a sikkasztás büntette elkövetésének gyanuja alapos, letaróztattatott és a kir. ügyészséghez át lett kísérve.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott ideény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divatszöveiteimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba.* Kívánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot saját szabászati termemben a legdivatosabb fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás utján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Tessler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

x **Dell'Ortó Károly** 56 év óta fenálló magkereskedő cég mai hirdetésére felhívjuk a n. é. közönség figyelmét!

x **Orfeum a Lloydban.** Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni

hogy első rangu erőkből szervezett *Varieté társulattal* 1. évi márczius hó 1-én, csütörtökön este a Lloyd-kávéház kellemes helyiségében megkezdem előadásomat. Szíves támogatásukért esedezik mély tisztelettel *Szűcs* Laci igazgató.

IRODALOM.

Nagyvárad felolvasók Budapesten.

Márczius hó elején két fővárosi tudományos egyesületben is fognak nagyvárad elöljárók szerepelni. A Magyar Földrajzi Társaságban márczius 1-én *Báthori* Ferencz felső kereskedelmi iskolai tanár fog vetített képekkel kísért tudományos előadást tartani »A lappföldön tett utazás« címmel. Az előadás este 6 órakor lesz a régi képviselőház üléstermében.

Márczius 7-én pedig az Aquinói Szent Tamás-Társaságban dr. *Krüger* Aladár ügyvéd, lapunk segédszerkesztője olvas fel hosszabb tanulmányt »A szociáldemokráta közjog« címmel. Ez az előadás este 5 órakor lesz a központi papnevelő disztermében.

EGYESÜLETEK.

Orvosok szakülése. A biharmegyei orvos-gyógyszerészi és természettudományi-egylet folyó évi márczius hó 1-én délután 6 órakor szakülést tart. Tárgysorozat. 1. Dr. *Fisch* Áron. Landry-féle hűdés esete. 2. Dr. *Fischer* Imre: Papikoma laryngis műtét esete. Kelt Nagyváradon, 1906. febr. hó 24-én. *Konrád* Béla, egyl. jegyző.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: János vitéz (Károlyi Leóna bemutatója.) B.

Szerda: Utazás az özvegység felé. C
Csütörtök: d. u. Tudós nők (ifjúsági előadás) este: Michu leányok. A.

Péntek: Gül-Baba. (először) B.

Szombat: Gül-baba. C.

Vasárnap: Gül-Baba.

TÁVIRATOK.

Edward király beteg.

Budapest, február 26. (Saj. tud. távirata.) Londonból jelentik: Mindazok, kik a parlament megnyitásánál jelen voltak, kénytelenek voltak konstatálni a király rossz színét és aláesott egészségét. A király arcza megsoványodott hangja vesztett érczéből, haja, szakála megöszül. Kétséget sem szenved, hogy a király igazán beteg. Az udvarnál a welsi hercegnő állapotáról is nyugtalanító hírek vannak elterjedni, a hercegné betegen érkezett vissza Indiából.

A marokkói kérdés.

Budapest, febr. 26. (Saját tud. táv.) Párisból jelentik: A Petit Parisien arról értesül, hogy de Murcelles báró, volt berlini nagykövet Bülow herceggel való beszélgetéséből azt a meggyőződést szerezte, hogy a marokkói kérdésnek több megoldása is lehetséges és hogy a német kormány a rendőrség szervezését vagy ellenőrzését Olaszországnak vagy más hatalomnak is átengedné.

Vilmos császár és Bülow herceg azon

fáradoznak, hogy a megoldásnak oly formáját találják, mely az összes jogos érdekeket kielégíti.

KÖZGAZDASÁG.

A n.-várad takarékp. közgyűlése.

A pénzügyintézetek működésének eredményére rendszerint a közgazdasági állapotok nagy befolyással vannak s minden rázkódtatás vagy stagnálás erősen megéreznek a pénzügyi műveletek ezen legfelső faktorán.

Az elmúlt év közgazdasági állapota, a zavaros politikai viszonyok folytán nem valami rózsásak voltak, a nagyvárad pénzügyintézetek azonban mindezek dacára szép eredményt értek el az elmúlt évben.

Különösen a város és megye legrégebbi pénzügyintézete, a Nagyvárad Takarékpénztár a múlt évben is fényes üzleti eredményt mutathat fel, ami a már megszokott fokozatos fejlődés jele, de azonkívül a legkedvezőbb világitásba helyezi azt a kitűnő szellemet, amely ezen elismert, a vidék pénzügyintézetei között is a legkiválóbbak közé sorozott pénzügyintézet vezetésében érvényesül s érthetővé teszi azon rendkívüli bizalmat, amelylyel viseltetnek nemcsak a közönség, de a fővárosi nagy pénzügyintézetek is a mi »öreg Takarékpénztárunk« iránt.

Az elért fényes eredmény kétségtelenül az igazgatóság, de különösen dr. *Hoványi* Géza vezérigazgató érdeme; az ő kiváló szaktudását előzékenységét, szolid alapelveit, buzgó munkáját tükrözi vissza az évről-évre emelkedő siker és az intézet iránt fokozódó elismerés.

A kitűnő pénzügyintézet vasárnap tartotta 59. évi rendes közgyűlését, amelyen beszámolt az 1905. év üzleti eredményéről.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Jelen voltak:

Dr. *Baróthy* Ákos, Dr. *Bozóky* Alajos, *Böszörményi* Géza, *Csobánczy* Lajos, *Fényes* Manó, *Ficzek* Lajos, *Frankó* Endre, *Hanzely* István, *Heiser* Gyula, *Hlatky* Endréné, *Hoffman* Henrik, Dr. *Hoványi* Géza, Dr. *Hoványi* Gyula, *Huzella* Gyula, *Jancsó* Lajos, *Kaczián* Károly, *Keller* József, *Kovács* Béla, *Lakatos* Amália, *Lévay* Zsigmond, *Markovits* Sándor, Dr. *Mayer* László, *Pallay* Lajos, *Papp* János, *Papp* Imre, *Sal* Ferencz, Dr. *Stokker* József, *Sternberg* László, *Szödényi* Nándor, *Székely* Sándor, Dr. *Sonnenfeld* Zsigmond, Dr. *Várady* Ödön.

Sal Ferencz igazg. elnök megnyitó szavaiban üdvözölte a megjelent részvényeseket s konstatálta, hogy a közgyűlés szabályszerűen meg lett hirdetve s megjelent 30 részvényes 121 szavazattal.

Ezután dr. *Hoványi* Géza vezérigazgató felolvasta

az igazgatási jelentését.

a következőkben:

Az elmúlt 1905-ik esztendővel intézetünk 59-ik üzletéve záródott.

Midőn a keresk. törvény és alapszabályainkban előirt köteleességünkhöz képest a múlt évre vonatkozó zárszámlánkat bemutattuk, örömmel jelezzük a kedvező eredményt, melyet azok feltüntettek. Főleg munkát végeznénk, ha az elmúlt év közgazdasági és kereskedelmi viszonyainak és általában áldatlan közállapotaink változásával foglalkoznánk, de ki kell emelnünk, hogy azok, és a létező nagy verseny dacára sikerült az intézetünk iránt nyilvánuló bizalmat fentartani.

Midőn a kedvező üzleteredményből a kiosztandó osztaléknak újból csak szerény emelését hoztuk javaslatba, — ezt a tartalékalap növelésére vonatkozó és az intézet érdekében eddig helyesnek bizonyult irányelveink fentartásával tesszük.

Bejelentjük, hogy az intézet 50 éves fenállása alkalmából tett 10000 kor. alapítványi tőke félretétele céljából jövedelem felosztási tervzetünkben újlag 2000 kor. javadalmazást indítványozunk, mely által az 4000 koronára

emelkedik és hogy az év folyamán ez alap kamatát iparművészeti ösztöndíjra kívánjuk fordítani, mivel az elmúlt évben keresk. iskolai ösztöndíja adományoztuk.

Bejelentjük, hogy mult évi jelentésünkben jelzett ingatlan eladásokat az év folyamán fogatosítottuk. — A tisztviselői személyzetre vonatkozó javaslatunkat külön jelentésben terjesztjük elő.

Szomorú kötelességet teljesítünk, midőn *Zathureczky* Albert részvényes tagnak, ki 1895. évtől kezdve mint napibiztos munkálkodott intézetünk érdekében, az elmúlt év folyamán történt elhunytát bejelentjük.

Bejelentjük, hogy az összforgalom 87 millióról 100 millióra, a váltótárca állaga 3,700.000 koronáról 4,100.000 koronára, a jelzálog kölcsönök állaga 4,800.000 koronáról 5,600.000 koronára emelkedett.

Ezek után indítványozzuk, hogy a 256.056 kor. 79 fillér jövedelemből fordítassék:

I. Leírásokra még pedig: váltószámlán 19.888 kor. 18 fill., ingatlan számlán 12.829 kor. 75 fill., per- és óvatolás költség számlán 2.024 kor. 92 fill., értékes felszerelések 2.089 kor. 14 fill.

II. Jótékony célra 3000 korona, még pedig: jubileumi alap kamata 400 kor., városi árvaház részére alapítványul, szt. *Vincze* nővérek olasz társházanak alapítványul, koldus ápolda és figyermek menház részére alapítványul, szt. *József* intézetnél tett alapítvány gyarapítására, *Szigligeti*-szoborra 100—100 koronát; Nagyváradon felállítandó *Kossuth*-szoborra, Nagyváradon felállítandó *Tisza*-szoborra, biharmegyei nőegyletnek alapítványul, izraelita nőegyletnek alapítványul, Erzsébet bölcsőde-egyletnek alapítványul, gyermekbarát egyletnek alapítványul, tüzoltó-egyletnek alapítványul, Biharmegyei jegyzői nyugdíjalapnak alapítványul, nagyvárad ügyvédi segélyalapnak alapítványul. Elhunyt intézeti szolga árvájának, nagyvárad kereskedelmi kórodai alap gyarapítására, irgalmas-rend nagyvárad bérházának, városi segélyalapnak 50—50 koronát; nagyvárad női keresk. tanfolyamnak, nagyvárad és biharmegyei 3849—49-iki honvédegyeletnek, nagyvárad néphivatal részére, elagott iparosok segélyalapjának alapítványul, községi tanítók segélyegyletének, izraelita szentegylet (*Chebra kadischa*), izraelita szentegylet (neolog), régészeti és történeti egyletnek alapítványul, nagyvárad elagott kereskedők segélyalapja alapítványul, nagyvárad »Fehérkereszt« cse- csemőtej intézetnek, *Szigligeti*-társaságnak alapítványul, népkönyvtár részére, biharmegyei tanító testület internatusa részére, nagyvárad első ált. munkás betegsegélyező pénztárnak, országos színészegyesület nyugdíj alapjának, a Szecsényben felállítandó *Rákóczy*-szoborra, monospetri-i ev. ref. templom építésére, nagyvárad ker. betegsegélyező pénztárnak, nagyvárad ref. leánynevelő intézetnek, nagyvárad ref. tanítónőképző intézetnek 25 koronát; évközben kiosztandó célokra 900 korona.

III. Intézeti nyugdíjalap gyarapítására 5000 korona.

IV. Igazgatók, felügyelők vezérigazgató jutalékára 33913 kor. 08 fillér.

V. Tisztviselők jutalmazására 7000 korona.

VI. Tartalékalapok gyarapítására, még pedig a rendes tartalékalapnak 400000 koronárai kiegészítésére 65041 kor. 87 fillér az értékpapír árfolyam különbözőségi alpra 12000 kor. a veszteségi alpra 274 kor. 85 fillér.

VII. Jubileumi alpra 2000 korona.

VIII. Osztalékul részvényenként 300 korona 90000 korona.

Tisztelt közgyűlés!

Midőn a felügyelő-bizottság jelentésének meghallgatása után a betérjlesztett mérleget erre a vonatkozó indítványaink megszavazása által végleg megállapítani és a felmentvényi ügy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak az 1905-iki üzletévre megadni kérjük, egyuttal javaslatba hozzuk, hogy a részvényenként megállapítandó 300 koronának a f. évi február hó 26-ik napjától a 27. sz. osztá-

lékszelvény ellenében leendő kifizetését elhatározni méltóztassék.

A jelentést tudomásul vették a mérleggel együtt s a felmentvényt megadták.

Kapcsolatosan előterjesztette a vezérigazgató a tisztviselők fizetésére vonatkozó javaslatot, amelyben rámutat az igazgatóság a munka szaporu atra, a drágaságra s a fixrozott összegekben kéri megállapítani. A megállapított összeget az igazgatóság az illető tisztviselő buzgalmaéhoz, szolgálati idejéhez mérten saját belátása szerint adja meg.

A javaslatot elfogadták.

Végül a megüresedett 6 napbiztosi helyet töltötték be választás után. Beadatott összesen 121 szavazat s megválasztottak napi biztosokká dr. Bozóky Alajos (121 szavazattal), dr. Gyöngyössi István (121), Hoffman Henrik (121), dr. Hoványi Gyula (121), Petry Gyula (117 szavazattal) 3 évre és Hanzél István (103 szavazattal) 2 évre.

Az elnök és a vezérigazgató elttetésével a gyűlés véget ért.

A gabonatözsde határídeje.

Budapest, febr. 26.

Buza okt. — — — —	16.82
Rozs okt.-re — — — —	17.12
Tengeri április 1906 — — — —	14.—
Zab ápr. ra — — — —	13.64
Repcze aug.-ra — — — —	—

Értéktözsde.

Budapest, febr. 26.

Osztrák hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	796.—
Lezámitoló bank — — — —	506.—
Rimamurányi — — — —	525.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	670.—
Közuti vasut — — — —	594.—
Városi villamos vasut — — — —	327.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 febr. 26-án

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	113.75
Magyar koronajárdék 4%	— — —	95.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	86.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	96.—
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	96.50
Magyar nyereség sorsjegy-kölesön	— — —	218.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	161.—
Osztrák járadék papirban	— — —	99.55
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.75
Osztrák korona járadék	— — —	118.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	100.—
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	160.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	16.20
Magyar hitelbank részvény	— — —	671.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	672.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	— — —	673.—
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	19.09
Német birodalmi márka	— — —	117.32
London vista	— — —	240.50
Páris vista	— — —	95.62
10 márkás arany	— — —	23.48

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim

46.

Foma szinte ijedten nézett az éneklő asszonyra, a dal izzó folyamként ömlött végig lelkén s a bánat vad ereje, amely a dalból kihangzott, összeszorította a szívét. Ugy érezte, mintha melléből nehéz könnyek történek elő, torkát szorongatta valami s arcizmai rángatóztak. Láta Sasa fekete, mozdulatlan, sötét villogó szemét, amely igen nagynak tűnt föl most előtte s mintha egyre nőtt volna. S azt gondolta, hogy nem is két ember énekel most,

hanem hogy a mindenség énekel, zokogott, reszketett volna körülötte sötét bánatában, s mintha a természet ontotta volna bánatos könnyeit s minden élő a kétségbeesés kinjai közt vonaglott volna.

Most letérdel a paraszt, fölnevez Sasára miközben a karját lóbálja, Sasa lehajol hozzá, a fejét csóválja. Mindketten énekelnek, de egy szót sem ejt ki ajkuk s Foma még mindig nem tudja elhinni, hogy két emberi torok éneke az, mely a levegőt annyi bánattal s szomorúsággal tölti be.

Mikor megszűnt az ének, izgatottan s könnyes szemmel nézett Sasára:

— Ugy-e meghatott? — kérdezte Sasa, aki halovány volt a fáradtságtól s gyorsan nehezen lélekzett. Foma a parasztra nézett, aki izzadt homlokát törülgette s olyan nagyon bámméskodva nézett, körül, mintha nem értene, hogy mi történt.

Csönd volt. Mindnyájan mozdulatlanul ültek egy helyen s hallgattak.

— Oh Istenem! — sóhajtott Foma s fölállt. Oh Sasa! Te paraszt! Ki vagy te? — ordította.

— Én vagyok a Stjepan — mondta a paraszt zavartan mosolyogva s fölállt. Én vagyok a Stjepan... hát ki volnék?

— Oh hogy énekelsz. Oh! — mondta Foma bámméskodva s dobbantott a lábával.

— Oh Istenem! — sóhajtott a paraszt s mély meggyőződéssel folytatta:

— Ha a bánat hajtja, az ökö is ugyénekel, mint a pacsirta... De hogy a nagysága miért énekel úgy, azt a jó Isten tudja csak... s minden ere énekel... mintha meg akarna szakadni a szíve! Ilyen nagysága...

— Nagyon szépen énekeltek — mondta most Ustiscsev rezeges hangon.

— Az ördög tudja, hogy mi ez? — kiáltott most Svanczev s majdnem sirva fakadt. Fölugrott a helyéről s így folytatta:

— Szórakozni akartam, mulatni akartam s ezek itt misét mondanak... Örültség! Örültség! Nem maradok itt... elutazom.

— Jean! Én is unatkozom, veled megeke — mondta a szakállas ur.

— Vassa — kiállt Svanczev, — öltözködjél!

— Igen késő van, — mondta a vöröshaju asszony nyugodtan, miközben Ustiscsev felé fordult. — Hideg van s nemsokára beesteledik.

— Stjepan, rakd al a holmikat — parancsolta Vassa.

Most hirtelen nagy mozgás támadt, mindenki beszélni kezdett. Foma fáradtan nézte őket és reszketett. Az emberek tántorogva, halovány arccal jártak a tutaj deszkáin s összefüggéstelen, értelmetlen dolgokat mondtak egymásnak. Sasa egyszerűen félrelökte őket, mikor a holmiját összeszedte.

— Stjepan! A kocsikat!

— Én... még egy konyakot... ki iszik velem még egy konyakot? — dadogta a szakállas ur átszellemült hangon, miközben egy üveget kapott föl az asztalról.

Vassa Svanczev nyakára teríti a sálját. Svanczev elégedetlenül áll ellötte, összeráncsolja a homlokát, földuzzá az arcát s a lábait reszketnek. Foma utálattal néz rá s átmegegy a szomszéd tutajra. Csodálkozik, hogy ezek az emberek mindannyian úgy viselkednek, mintha nem is hallották volna ezt a nótát, amely az ő lelkében még most is visszhangzott s azt a vágyat ébresztette benne, hogy valami különöset tegyen, vagy valami különöset mondjon. de nem volt senkije, akivel beszélhstet volna.

A nap már leszállott s a messzeség kék ködbe burkolózott. Foma arra nézett. Nem volt kedve, hogy ezekkel az emberekkel menjen a városba s nem akart velük egy percig sem tovább it maradni.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUOSKIOS GYULA.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű tükör, réz- és vasbutorok a lehető legbiztosabb árszámítás mellett a legszébb kivitelben szerezhetők be.

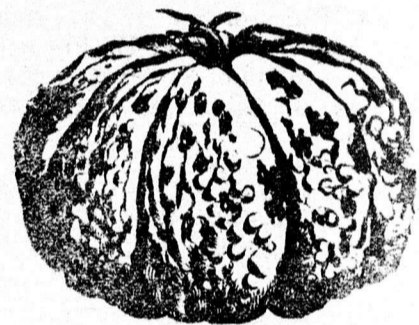
Saját műhelyemben

személyes felügyelettel mellett készülnek minden e szakmába vágó asztalos, kárpitos és díszítő stb. munkák, javítások a legjutányosabb árszámítás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.

Alapított . 1850.

Alapított . 1850.

Van szerencsém a n. é. gazdaközönségnek ajánlani

legkitünőbb

vető-magvaimat.

Valódi eredeti kitüntetett

takarmányrépa-fajokat.

Valódi oberndorfi kerek, sárga;

Mammuth óriás, hosszú, vörös;

eckendorfi, olajbogyó sárga,

patacskaalakú, hosszú.

Államilag vizsgált arankamentes,

francia és magyar luczerna, stíriai vörös lóhere.

Pázsit diszfü-vegyülek.

Angol perje, muhar, bükköny, len, paprikaköles, kendermag.

Különféle gazdasági magvak.

A legjobb konykakerti

virágmagvak és gumók.

A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a legnagyobb készséggel várva maradok kiváló tisztelettel:

Dell'Ortó Károly

magkereskedése

a ZÖLD KOSZORU-hoz

Nagyvárad, Szent-László-tér.

Képesárjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan * teljesítek csomagolási költség nélkül. *

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árfolyam mellett

eladunk.

Biharmegyei takarékpénztár

Kossuth-utca.

Építési anyag-raktár.

Van szerencsém a t. építő- és építető-közönség nagybecsű tudomására hozni, hogy helyben *Színház-utca, Adorján-házban* egy

c e m e n t r a k t á r t

nyitottam.

Miután sikerült a Gurahonczy cementgyár kizárólagos főraktárát megkapnom, ezáltal azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy a legjobb minőségű cementet a legolcsóbb árban számíthatom.

Továbbá ajánlok **meszet** vagononként helyben vagy bármely vasuti állomásra szállítva, a legolcsóbb napi árban **aszfalt, fedél és elszigetelő lemezt, gipszet, carbolineumot, menyezetrúd fonatot**, mindenféle **hornyolt és hódmezővásárhelyi tető-cserepet**.

A nagyérdemű közönség b. partfogását kérve

teljes tisztelettel

1522.

Weisz József.

Ezen hely KÁLMÁN FERENCZ férfi-ruha áruházának van fentartva, mely márczius hó 1-én nyílik meg Fő-utca 5.

Pesti hazai takarékpénztári sorsjegyeket eladunk már most.

Készpénzért a napiárban.

Letétre való vételnél napi áron számítjuk és elegendő, ha a vevő a vételnél 30 koronát lefizet, a hátralékot tetsszés szerinti részletekben törleszti.

A letétre való vételnél a játékjog a vevőt illeti.

Központi Takarékpénztár r.-társaság.

Szilágyi Dezső-utca. (Adorján-ház). 1512.

SOK PÉNZT

takaríthat meg, ha
Pesti Hazai Takarékpénztár sorsjegyet
készpénz vagy részletfizetésre

= nálunk =
vásárol.

Érdeklődőknek tehát minden esetre ajánlatos e tárgyban hozzánk fordulni és mi készséggel teszünk díjtalanul ajánlatot

Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaság
Budapest, Andrásy-ut 9. sz.
1520.

HIRDE T É S E K

jutányos árban
felvétetnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

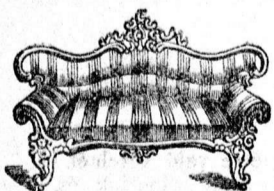

A bútorgyártók figyelmébe.

Olcso

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és uri-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyebutordara-
bok a

Magyar Műbútorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata. — Kivánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám.

A pesti hazai első takarékpénztár

egyesület ujonnan kibocsátott nyeresé-
kötvényei fix ár mellett vásárolhatók a

Nagyváradon Takarékpénztárban
és arra darabonként 125 k.

→ kölcsönt nyújt. ←

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kispapok számára.

Irtá: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvény-
társaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg
után 5%-os kamatot fizet.

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, éksze-
rekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és
földbirtokra.

Az igazgatóság.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árban elad s ezen sorsjegyekre
magas összegű

kölcsönöket nyújt

a legelőnyösebb feltételek mellett a

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság
Nagyváradon, Kossuth-utca.